

31. I. k §u 3 (2), podle něhož stačí, že zaměstnavatelé měli v téže době velký pozemkový majetek na území Čsl. republiky. Tyto skutkové okolnosti byly prokázány dodatečným doznáním žalované strany. Rozhoduje tu jen totožnost osoby vlastníkovy. Nárok na počítání odpočivného podle 35leté služební doby založen byl podle zjištění nižších soudů smlouvou mezi žalobcem a spolkem Pensionsverein der landwirtschaftlichen Genossenschaften ve Vídni. Souhlasila-li žalovaná strana jako zaměstnavatel žalobcův, byť i mlčky, s tím, by žalobce zůstal pojištěn u tohoto ústavu, a tím mu bylo zajištěno odpočivné, souhlasila tím i s 35letou služební dobou, jako by byla přímou smluvní stranou, zavázanou platiti odpočivné, takže žalobce nabyt i proti ní nároku na požitky po 35leté službě ze smlouvy. Nebylo proto potřebí výslovného závazku podle odst. 3 §u 3 prov. nařízení.

Čís. 4800.

Společnost s ručením obmezeným (zákon ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák.). Vplacený společenský podíl lze požadovati zpět, nebyla-li smlouva o přistoupení ku společnosti zřízena ve formě notářského spisu.

(Rozh. ze dne 10. března 1925, Rv II 121/25.)

Žalobce uzavřel dne 12. ledna 1924 s jednatelem žalované společnosti s r. o. písemnou smlouvu, dle níž vstoupil od 1. února 1924 jako společník do žalované společnosti a zavázal se, že věnuje jí veškeru svoji sílu a že jest účastněn na ní se společenským vkladem 20.000 Kč, kterýžto vklad dne 12. ledna 1924 hotově se měl složit k rukám jednatelů. Podle této písemné smlouvy neměly býti platnými jiné úmluvy nežli písemné. Žalobce složil hotově 20.000 Kč dne 12. ledna 1924 jakožto společenský podíl a byla mu na to dána řádná kvitance ze dne 12. ledna 1924. V žalobě, o niž tu jde, domáhal se žalobce vrácení těchto 20.000 Kč tvrdě, že smlouva ze dne 12. ledna 1924 nenabyla platnosti, poněvadž listina ta, nechť se pokládá za hotovou smlouvu nebo za punktaci, nemá předepsané formy notářského spisu, následkem čehož se žalobce nestal společníkem žalované strany a tím odpadl pro žalovanou stranu důvod, podržeti vložených 20.000 Kč. Procesní soud prvního stádu žalobu zamítl. Důvody: Jest sice správným tvrzení žalující strany, že žalobce nestal se pro nedostatek formy notářského spisu společníkem žalované strany. Avšak tím není řečeno, že nevznikl mezi ním a žalovanou firmou obligační poměr, pro něho závazný. Neboť pouze § 76 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. výslovně nařizuje, že veškeré předchozí úmluvy, jimiž se někdo ku podpisu příslušného notářského spisu atd. zavazuje, jsou neplatny. Takového výslovného ustanovení nikde jinde v zákoně o společnostech s obmezeným ručením není, zejména ne v §§ 4, 8 a 52 tohoto zákona. Z toho plyne opakem, že úmluvy bez předepsané formy notářského spisu nejsou proto o sobě vůbec neplatny, nýbrž že zakládají ve smyslu §u 861 a násl. obč. zák. obecnoprávní obligační závazek mezi stranami. Tomu jest tak i v případě, o němž jde, neboť písemná smlouva ze dne 12. ledna 1924 má

všecky náležitosti §u 861 a násl. a jest oběma stranami řádně podepsána a žalobce sám její uzavření v žalobě přiznává. Nejedná se o punctate, neboť není tu náležitostí §u 936 obč. zák., nýbrž naopak všechny podstatné náležitosti smlouvy byly mezi oběma stranami ujednány a podíl společenský 20.000 Kč také ihned složen, takže jest tu řádná smlouva. Žalující strana není tohoto svého obligačního závazku sproštěna tím, že žalovaná strana nepodala dosud na ni žalobu o vynucení podpisu notářského aktu, k čemuž by žalovaná byla oprávněna. Ačkoliv žalovaná této žaloby nepodala, zůstává jí žalobce dosud zavázán, poněvadž smlouva ze dne 12. ledna 1924 nebyla zrušena. Není tedy zaplacených 20.000 Kč v majetku žalované bez právního důvodu. O d v o l a c í s o u d uznal podle žaloby. D ů v o d y: Nesprávným jest právní názor prvního soudu, že úmluvy, uzavřené bez předepsané formy notářského spisu, nejsou proto o sobě vůbec neplatny, nýbrž že zakládají ve smyslu §u 861 a násl. obč. zák. obecnoprávní obligační závazek mezi stranami. Pro smlouvy není ovšem zpravidla zapotřebí formy, neboť občanský zákon přijal zásadu, že k platnosti smluv stačí souhlas, aniž by třeba bylo šetření zvláštních forem (§ 883 obč. zák.). Avšak výjimkou žádá zákon ku platnosti smluv zachování jisté formy (§ 883 obč. zák.). Jednou z takovýchto forem jest zřízení notářského spisu. Notářského spisu třeba jest při smlouvách, vyjmenovaných v zákoně ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. Jsou to: smlouvy svatební, dále mezi manželi smlouvy kupní, směnné, důchodové, doznávací a o zápůjčky, konečně darování bez odevzdání. (V ostatních případech, v tomto zákoně jmenovaných, závisí toliko průvodní moc listiny na notářském spisu.) Notářského spisu dále třeba jest dle zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák. ku převodu závodních podílů společnosti s r. o. právním jednáním mezi živými. Též formy jest třeba k úmluvám o závazku společníka, že někomu postoupí obchodní podíl, pactum de contrahendo (§ 76 zákona). Poněvadž v těchto případech vyžaduje zákon notářského spisu ku platnosti smluv (§ 883 obč. zák. a cit. zákony), jest notářský spis podstatnou náležitostí těchto smluv, takže bez něho jsou smlouvy ty neplatny, tak jako by se nebyl stal ani pokus o ně, smlouvy ty nejsou uzavřeny ve formě notářského spisu, nejsou vůbec po právu. Smlouvy ty nemohou nabýti moci ani prohlášením té neb oné strany, ani souhlasnou vůlí obou stran, ani uplynutím doby, neboť konvalescence takových smluv jest vyloučena. Jest toliko možným nové zřízení smlouvy téhož obsahu se zachováním formy notářského aktu. Správně uvádí první soud, že žalobce pro nedostatek formy notářského spisu nestal se společníkem žalované firmy, správně také uvádí, že smlouva, kterou strany uzavřely není pactum de contrahendo. Smlouvu tu jest považovati za smlouvu o převodu závodního podílu společnosti s r. o., a jest smlouva ta pro nedostatek formy notářského spisu zcela neplatna, netoliko v tom směru, že jí žalobce závodního podílu nenabyl. Nenabyl-li žalobce závodního podílu, byly peníze, složené žalobcem u žalované, složeny bez právního důvodu, žalovaná nemá důvodu peníze ty žalobci zadržovati a mohou tyto peníze býti žalobcem žádány nazpět kdykoli v conditione sine causa nebo conditione causa data causa non secuta § 1435 obč. zák. Žalovaná strana nemůže žalovati žalobce o vynucení podpisu notářského spisu, neboť ze smlouvy, která jest od počátku

neplatnou pro nedostatek formy notářského spisu, vůbec o plnění žalováno býti nemůže. Žalovaná má za to, že původní neplatná smlouva může býti zhojena dodatečným sepsáním a podepsáním notářského spisu. Avšak tento názor jest mylným, jak shora dovozeno: nelze žalobou na žalobci vynutiti podpis notářského spisu, nýbrž jedině bylo by možno, by strany uzavřely se zachováním formy notářského aktu novou smlouvu, která by měla též obsah jako ona první smlouva, jež byla od počátku neplatnou pro nedostatek formy notářského spisu. Žalovaná nemůže se odvolati na § 1432 obč. zák. Dle tohoto ustanovení totiž nemůže býti conditione indebiti žádáno zpět, co bylo placeno jako dluh z naturální obligace, nemůže tedy žádáno býti zpět na př. zaplacení dluhu, který jest neplatným pro nedostatek předepsané formy. Žaloba o vrácení složených 20.000 Kč není *condictio indebiti*, neboť smlouvou o postupu podílu měla teprve býti založena formálně notářským spisem povinnost žalobce, zaplatiti žalované za postoupený podíl 20.000 Kč. Ježto pro nedostatek formy notářského spisu povinnost žalobcova k zaplacení řečeného obnosu nepovstala, neplatil žalobce složením peněz vůbec žádného dluhu, neplnil žádné — ani naturální — obligace, poněvadž do té doby žádná obligace mezi stranami nevznikla.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

d u v o d ů:

Dovolatelka považuje za nesprávné právní posouzení v odvolacím rozsudku jeho názor, že vrácení jednou již zaplaceného závodního podílu proto může býti požadováno žalobcem, poněvadž ku smlouvě o žalobcově přistoupení ku společnosti s obmezeným ručením nebylo použito formy notářského spisu. Dovolatelka míní, že, když se žalobce písemně zavázal, že vloží do společnosti podíl a tak skutečně učinil, splnil tento písemný, byť formy notářské postrádající závazek, že již se nemůže domáhati vrácení zaplaceného podílu. Má tím zřejmě na mysli předpis §u 1432 obč. zák., podle kterého, když jest smlouva pro nedostatek předepsané formy neplatna, nemůže býti nazpět požadováno, co bylo placeno, totiž dáno ke splnění. Leč tohoto předpisu v tomto případě nemůže býti užito. Smlouva, která byla stranami zamýšlena, která se však, jak odvolací soud zcela správně vyslovil, a jak to i dovolatelka, proti tomu ani nebrojíc, v dovolání již sama uznává, neuskutečnila pro nedostatek formy notářského spisu, neměla za předmět jenom, aby žalobce zaplatil závodní podíl, což by bylo jeho smluvním závazkem, nýbrž také, by se žalobce zaplacením závodního podílu stal dovolateličiným společníkem, totiž přijat byl za člena společnosti s obmezeným ručením. To však bylo znemožněno, poněvadž smlouva, která byla o tom uzavřena, jest neplatnou. Když tedy žalobce plnil, dovolatelkou však mu nebylo a nemůže býti plněno, může se domáhati vrácení toho, co dal a co podržeti dovolatelka nemá právního důvodu, poněvadž se s druhé strany nedostavil a nemůže dostaviti smluvní výsledek. Proto se dovolatelčin právní názor, že se nemůže žalobce domáhati vrácení do společnosti vloženého peníze, příčí zásadě předpisů §§ 877, 1435 a 1447 obč. zák., podle které nedopouští zákon, aby se někdo obohatil bezdůvodně ke škodě jiného. Mluví-li dovolatelka přes to o tom, že se mezi stranami uskutečnila smlouva,

majíc snad na mysli nějakou jinou, formy notářského spisu nepotřebující smlouvu, přehlíží, že smluvní vůle stran nesměřovala k uzavření nějaké takové jiné, dovolatelkou blíže ani neoznačené smlouvy, nýbrž že směřovala jediné k tomu, by žalobce vstoupil do společnosti s omezeným ručením jako společník se závodním podílem a to jenom jako takový, neboť s hlediska Šu 914 obč. zák. jiný právní výklad smlouvě nelze dáti.

Čís. 4801.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.).
Předpisem Šu 20 (2) zák. jest stanovena pouze neplatnost úmluvy o úplatě, nikoliv i postoupení bytu. Lhostejno, zda jde o byt či místnost obchodní. Pod »postoupení« spadá i směna místností.

(Rozh. ze dne 11. března 1925, Rv I 157/25).

Žalobce i žalovaný měli v témž domě obchodní místnost. Místnost žalobcova byla menší, žalovaného větší. Žalobce naléhal na žalovaného, by mu přepustil svou větší obchodní místnost a slíbil mu za to slušné odškodné. Směna byla se souhlasem majitele domu provedena a žalobce vyplatil žalovanému 60.000 Kč. Žalobě, již domáhal se na žalovaném vrácení 60.000 Kč, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto důvodů: Jde o to, zda právní jednání, z něhož vzešel spor, spadá pod ustanovení Šu 20 zákona o ochraně nájemníků ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n., za jehož platnosti dohoda byla učiněna. Ostatně jsou ustanovení tato jakož i ustanovení Šu 30 zcela shodná s ustanovením zákona o ochraně nájemníků ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. Žalovaný namítá, že těchto ustanovení na tento případ použití nelze, jednak proto, že nejde o »postoupení«, jaké má na mysli ono zákonné ustanovení, nýbrž o směnu, jednak proto, že nejedná se o byt, nýbrž obchodní místnost. Jest nesporno, že žalovaný měl žalobci odevzdati jednu místnost proti tomu, že žalobce vydá žalovanému svou dosavadní obchodní místnost. Zákon v Šu 20 mluví všeobecně o »postoupení bytu nebo v souvislosti s tím«. Ale směna není také ničím jiným než postoupením věci za věc (§ 1045 obč. zák.). Postupem ve smyslu zákona nutno rozuměti každé přenechání věci předmět nájmu tvořící. I když tedy žalobce se žalovaným směnili místnosti obchodní, jest jednání to postupem. V Šu 20 mluví se sice jen o postoupení bytu, ale dle ustanovení Šu 30 téhož zákona vztahují se ustanovení zákona o bytech také na jakékoliv jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní nebo podnájemní smlouvy. Místnosti obchodní, o něž se jedná, jsou nesporně předmětem smlouvy nájemní a platí tudíž ustanovení Šu 20 i o těchto místnostech, třeba nebyly byty. Tak rozhodl i nejvyšší soud, že i pronajatá stodola k účelům hospodářským jest takovou místností. (Sb. n. s. čís. 838). Dal-li si však žalovaný za postoupení místnosti vyplatiti 60.000 Kč, jest žalobce dle ustanovení posledního odstavce Šu 20 oprávněn toto plnění zpět požadovati. V jakém rozsahu žalovaný obchod v postoupené místnosti provozoval, zda sám žalobce to byl, který na něho naléhal, aby mu místnosti postoupil, peníze za to mu nabízel